

IN DIT BULLETIN

Van de voorzitter
Beleidsvisie 2009-2013 verschenen
Een tentoonstelling voorbereiden
Dubbeltentoonstelling
De Moederschool
Verwacht
Baliewerk in de winter
Uit het gastenboek
Wie is . . .

Redactie

Gerrie Brok
Wim van Schaik (opmaak)
Loes Spierenburg

Informatie en bezoek

Comenius Museum Mausoleum
Kloosterstraat 33
1411 RS Naarden
T 31(0)356943045
F 31(0)356941949
info@comeniusmuseum.nl
www.comeniusmuseum.nl
Rekeningnummer: 3437.03.513,
Rabobank Naarden-Bussum, t.n.v.
Stichting Comenius Museum.

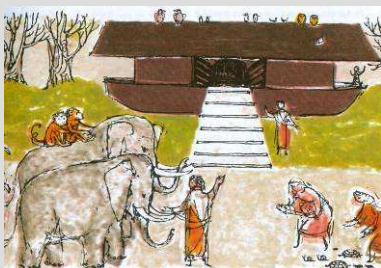
Openingstijden

di t/m zo, 12.00-17.00 uur.

Gesloten:

25 en 31 december, 1 januari, 30 april.

Tot en met 5 april . . .

Kinderbijbels in het Comenius

Beste vrienden van het

Comenius Museum

Toen in 1929, na een lange zoektocht in vele archieven, werd vastgesteld dat Comenius in de voormalige Waalse kerk in Naarden (toen deel van de Weeshuiskazerne) was begraven en na opening van het graf de identiteit van het stoffelijk overschot was vastgesteld, stond men voor de vraag wat te doen. De in 1918 gestichte Tsjechoslowaakse Republiek overwoog het stoffelijk overschot over te brengen naar Tsjechoslowakije, maar uiteindelijk is besloten Comenius in Naarden te laten rusten, maar wel deze laatste rustplaats een waardig aanzien te geven. Na restauratie van de kapel en de inrichting daarvan door Tsjechoslowaakse kunstenaars werd het mausoleum in 1937 plechtig in gebruik genomen.

De gemeente Naarden nam de zorgplicht voor het mausoleum op zich.

Het Comeniusmuseum, oorspronkelijk ondergebracht op de zolder van het Stadhuis was sinds 1924 gevestigd in het Spaanse Huis in de Turfpoortstraat. Na opening van het mausoleum waren er dus twee instanties betrokken bij de nalatenschap van Comenius: de gemeente Naarden voor wat betreft het mausoleum, en de rechtsvoorgangster van de huidige Stichting Comenius Museum voor het museum. Bezoek aan het mausoleum schijnt in die tijd een vrij gecompliceerde aangelegenheid te zijn geweest, daar er altijd iemand uit het stadhuis de deur open moest doen voor bezoekers.

Aan deze ongelukkige situatie kwam een eind toen het museum in 1992 werd ondergebracht in een deel van de weeshuiskazerne naast het mausoleum. De weeshuiskazerne was in 1990 door de gemeente aangekocht. En niet alleen werd het museum fysiek naast het mausoleum ondergebracht, er werd ook een doorgang tussen het gemeente-eigendom (het museum) en het Rijkseigendom (mausoleum) gemaakt. Wij zijn hiervoor de toenmalige wethouder, Maud Arkestein, veel dank verschuldigd. Het mausoleum werd nu gemakkelijk toegankelijk via het museum, en de gemeente droeg haar zorgplicht over aan de door haar gesubsidiëerde Stichting Comenius Museum.

Toen de gemeente de subsidiëring aan de Stichting in 2004 beëindigde ontstond een onacceptabele situatie. Door sluiting van het museum zou het mausoleum niet meer toegankelijk zijn. Voor de Tsjechische regering, als rechtsopvolger van de Tsjechoslowaakse Republiek, reden voor het besluit de Stichting Comenius Museum te gaan subsidiëren. De zaak was in Tsjechië aanhangig gemaakt door de familie Hobrlant, de uiteindelijke overeenkomst met het Tsjechische Ministerie van Cultuur werd, gezien de latere intensieve bemoeienissen van Burgemeester Peter Rehwinkel, door de gemeente Naarden mede ondertekend.

In de overeenkomst is de zorgplicht van de Stichting Comenius Museum voor het mausoleum ondubbelzinnig vastgelegd.

Vandaar dat we dat tot uitdrukking willen laten komen door onze doelstelling, die oorspronkelijk (verkort weergegeven) luidde:

- Het exploiteren van het Comenius Museum,
- Het onder publieke aandacht brengen van de persoon Comenius en zijn gedachtegoed, uit te breiden met:
- Het dagelijks beheer van het mausoleum, het verzorgen van de toegang daartoe.

Eén en ander komt ook tot uitdrukking in het door onze vrijwilliger Wim van Schaik ontworpen nieuwe logo. Wim, nogmaals veel dank voor al je werk!

Hans van Oostveen 21-01-10

Beleidsvisie 2009 – 2013 verschenen.

Op de valreep van het oude en aan het begin van het nieuwe jaar is de beleidsvisie van het Comenius Museum beschikbaar gekomen. Daarin wordt voort gebouwd op wat reeds is bereikt en zijn doelen gericht op ambities om Comenius, het mausoleum en het museum een grotere bekendheid te geven.

Oud en Nieuw

‘Een mooi museum, maar wie was Comenius nu eigenlijk?’ Zonder het te beseffen, stelde de argeloze bezoeker met deze opmerking een belangrijk punt aan de orde. Het is de ambitie van het museum om op deze vraag een duidelijk antwoord te geven.

Vanouds bezoeken vele Tsjechen het museum. Zij weten doorgaans heel goed wie Comenius was en dat is dan ook de reden dat zij zijn graf in het Mausoleum bezoeken. Het aantal bezoekers uit Nederland lijkt achter te blijven in vergelijking met de buitenlandse bezoekers. De oudere generaties onderwijzers hebben indertijd tijdens hun opleiding kennis gemaakt met Comenius. We hebben de indruk dat Comenius’ denkbeelden tegenwoordig niet meer zo duidelijk aan de orde worden gesteld in de huidige onderwijsopleidingen. Hier is nog veel (terug) te winnen.

Het mausoleum en het museum zijn voor het publiek te bezoeken dankzij een overeenkomst tussen de Stichting Comenius Museum, de gemeente Naarden en het J.A. Komenský Muzeum in Uherský Brod (namens het Tsjechische ministerie van Cultuur) Voor de organisatie van tentoonstellingen, symposia, lezingenreeksen, de uitgave van publicatie en dergelijke moet het museum additionele middelen verwerven.

In de achterliggende jaren zijn veel dingen tot stand gebracht, maar niet alles is goed geankerend gebleken. Door wisseling van functionarissen moet de opgedane kennis en ervaring in de organisatie voortdurend bewaard worden om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. Voor de

komende periode staat het museum voor de uitdaging om de benodigde kennis blijvend binnen te halen en procedures en programma’s persoons-onafhankelijk vast te leggen zodat daar in de toekomst op voortgebouwd kan worden.

Hoe ziet het Comenius Museum zichzelf?

Het Comenius Museum is een permanente instelling ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van en over Comenius, zijn gedachtegoed en zijn omgeving verwerft, behoudt en (wetenschappelijk) onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoeg.

Het is de missie van het museum om het gedachtegoed van Comenius uit te dragen omdat zijn denken mensen inspireert om zorgvuldig met elkaar om te gaan, verbinding te zoeken waar deling dreigt en duurzaam om te gaan met de wereld en haar bewoners.

Wat wil het Comenius Museum?

Voor de komende jaren heeft het Comenius Museum zich een aantal doelen gesteld.

1. Bezoekers krijgen in en door het mausoleum en het museum een duidelijk beeld van de persoon Comenius, zijn leven, zijn werk, zijn opvattingen en de blijvende actualiteit daarvan. Daartoe wordt voor de komende jaren een nieuw meerjaren tentoonstellings- en activiteitenprogramma ontwikkeld

2. Het bezoekersaantal is gestegen van ca 4000 in 2008 tot tenminste 6000 in 2013 als gevolg van een specifiekere programmering en de samenwerking met andere instellingen en organisaties in Naarden-Vesting en verder in binnen- en buitenland.

3. Het museum heeft zich geprofileerd als een unieke combinatie van een bijzonder mausoleum en een interessant museum. De positie van het Comenius Museum is versterkt door

samenwerkingsverbanden met museale partners en universiteiten in binnen- en buitenland en de organisatie van concerten, lezingenreeksen, studiedagen en symposia.

4. Het museum als organisatie functioneert optimaal omdat voor iedereen duidelijk is wie welke taak of bevoegdheid heeft en dus daarop aangesproken kan worden. Men werkt er met plezier.

5. Het museum beschikt over een solide financiële basis die haar voortbestaan garandeert en een adequaat publieksbeleid mogelijk maakt. Voor additionele activiteiten wordt voldoende subsidie geworven.

Het Comenius Museum staat er in een aantal opzichten goed voor. Het museum kan beschikken over enthousiasme en betrokken vrijwilligers die ook het afgelopen jaar vele dingen mogelijk hebben gemaakt.

De succesvolle tentoonstelling *Het medicijn tegen onwetendheid* over de Orbis Sensualium Pictus en de tentoonstelling *Kinderbijbels in het Comenius* zijn door het museum zelf ontwikkeld en geproduceerd in samenwerking met het Nationaal Onderwijsmuseum in Rotterdam. De eerste druk van *De Moederschool* is inmiddels uitverkocht. De tweede druk is al weer beschikbaar. Er staan nieuwe tentoonstellingen gepland. De samenwerking de beide Comenius-musea in Uherský Brod en Praag wordt in 2010 geïntensiveerd door het wederzijds uitlenen van tentoonstellingen. Maar ook dichterbij huis worden nieuwe vormen van samenwerking met collega-instellingen voorbereid.

Sinds kort treedt het museum met een nieuw logo naar buiten. Ook dat is ‘in eigen huis’ ontwikkeld.

Kortom; het jaar is goed begonnen!

Hans van der Linde

Een tentoonstelling voorbereiden

Als een tentoonstelling eenmaal klaar is voor het tonen aan publiek slaken vrijwilligers en andere betrokkenen een zucht van verlichting. Voordat het zover is zijn er heel wat uren van overleg, discussie en brainstorming gepasseerd.

Om te beginnen is er het tentoonstellingsprogramma voor de komende twee jaar waar een definitieve start- en einde- datum voor een tentoonstelling wordt vastgesteld. Het denkwerk in de werkgroep tentoonstellingen is dan al in volle gang. Wie willen we bereiken, wat willen we laten zien en horen en welke middelen staan tot onze beschikking?

Voor de huidige tentoonstelling over kinderbijbels was dat nog niet zo eenvoudig; er moest natuurlijk wel een verhaal in zitten en niet alleen maar een uitstalling van allerlei verschillende uitvoeringen en uitgaven zijn. Aan de hand van een uitgebreid inrichtingsplan is de werkgroep aan de slag gegaan met de uitwerking er van. Voor de werkgroep is het van belang zo vroeg mogelijk te weten of er tentoonstellingsmaterialen aangeschaft en/of gebouwd moeten worden. Gezien de altijd weer beperkte beschikbare tijd en geld wordt eerst gekeken wat we zelf nog in huis hebben liggen. Zo werd voor deze tentoonstelling besloten om twee grote houten vitrinekasten liggend op te stellen terwijl de kasten voor staand gebruik zijn geconstrueerd. Dit gaf de nodige problemen bij het installeren van de verlichting omdat de glasplaten al snel een hinderlijke reflectie geven. Ook valt bij een horizontale opstelling van de glasplaten ieder stofje op en dat betekende heel goed poetsen!

De samenwerking met het Nationaal Onderwijsmuseum te Rotterdam betekende ook een rit naar dit museum voor het ophalen van bruikleen-schoolplaten. De behandeling en het ophangen van deze platen moest natuurlijk met zorg gebeuren gezien hun kwetsbaarheid. Van een aantal platen is goed te zien dat ze heel vaak gebruikt zijn.

Daar deze tentoonstelling veel tekst en uitleg nodig heeft werd ook, heel secuur, het nodige print- en plakwerk verricht en bij de onderwerpen aangebracht. Al met al is het voorbereiden en opbouwen van een tentoonstelling steeds weer een spannende tijd waarin

heel veel in korte tijd tot stand wordt gebracht dankzij de enthousiaste inzet van betrokken mensen.

*Piet van Vliet
Werkgroep Tentoonstellingen*

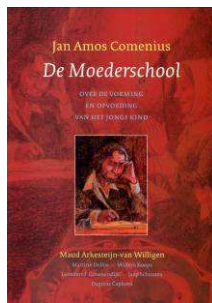
De Moederschool

Dubbeltentoonstelling in het Huizer Museum en in het Comenius Museum

De Moederschool, over de vorming en opvoeding van het jonge kind, is een klein handboekje voor ouders, onderwijzers en begeleiders en ieder die zich bezighoudt met de opvoeding van het jonge kind. Bijzonder is dat dit boekje in 1632 is geschreven door de Tsjechische theoloog, pedagoog en filosoof Jan Amos Comenius (1592-1670). Hij benadrukt in dit boekje het belang van vele zaken die wij nu modern vinden. Om er een paar te noemen: het belang van borstvoeding en binding, de ingewikkelde combinatie van werk en opvoeding, de rol van kennis en kwaliteit in opvoeding en onderwijs, de noodzaak voor vaardigheidsontwikkeling en waardenoverdracht, de samenhang tussen zorg, voeding en gezondheid, het nut van spel en bezigheden buiten, de zin en onzin van belonen en straffen en ga zo maar door. Deze en vele andere onderwerpen die hij aankaart, hebben aan actualiteit niets ingeboet.

Wie het boekje leest, ziet beelden opdoemen uit de zeventiende eeuw, de tijd van Comenius. Maar ook tijdloze tafereeltjes van moeders en kinderen die een bepaalde sfeer bijna tastbaar maken worden zichtbaar. Deze beelden roepen vergelijking op met de actualiteit die wij nu waarnemen. En dat doet ieder mens op een eigen manier.

In het project *De Moederschool als bron van inspiratie* wordt aan professionele kunstenaars gevraagd zich te laten

inspireren door dit bijzondere boekje. Inmiddels zijn al ca 40 aanmeldingen van belangstellende kunstenaars binnen. Deelnemers aan het project zullen hun werk kunnen tonen op verkooptentoonstellingen in het Comenius Museum te Naarden (3 juni tot en met 3 september) en in het Huizer Museum (25 juni tot en met 3 september).

Het boekje *De moederschool* is verkrijgbaar bij het Comenius Museum en kost 10 euro exclusief verzendkosten.

Baliewerk in de winter....

De tentoonstelling "kinderbijbels in het Comenius" staat nu ongeveer anderhalve maand. Voor een winterperiode is het altijd fijn als je weer wat nieuws te bieden hebt. De Tsjechische toeristen blijven nog even thuis, dus het is van belang, dat je Nederlanders kunt trekken met een interessant aanbod. De ervaring tot nu toe is dat bezoekers of speciaal voor de tentoonstelling komen, of zich laten verrassen. Zo ook mijn laatste bezoeker van een winterse zaterdag.

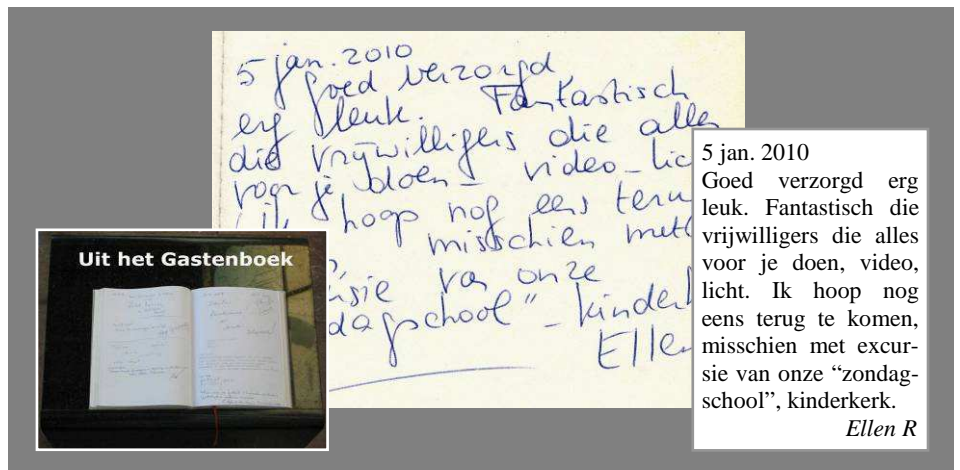
Hij was een beetje norsig, wilde eigenlijk zijn museumjaarkaart niet te voorschijn halen, mopperde over de € 1,50 tentoonstellingsopslag, kwam een beetje laat en dacht dat ik wel een uurtje langer zou openblijven. Met een grapje verdween die veronderstelling en ging hij toch rondkijken. Maar dat beviel niet echt. Toch maar de film bekeken en kennelijk werd hij toen gegrepen door het verhaal van Comenius, want hij haalde een tekenblok tevoorschijn en ging heel aandachtig voor het portret van Comenius zitten tekenen. En precies om vijf uur namen wij heel gezellig afscheid. Beiden dik tevreden.

Gerrie Brok

Verwacht

- T/m 05/04 Kinderbijbels in Nederland
- 11/02 Comenius Cultureel, concert
- 27/03 Herdenkingsdag Comenius
- 09/04 - 31/05 Folklore van de geboortestreek van Comenius
- 10/06 - 03/09 De Moederschool door de ogen van kunstenaars

* Dit bulletin in kleur:
kijk op www.comeniusmuseum.nl
onder nieuwsbrieven *

Wie is . . .

Sinds 1995 werk ik bij het Comenius Museum. Ik ben in het Spaanse huis begonnen en was een keer in de week in het museum. Toen we naar de Kloosterstraat verhuisden waren we met veel vrijwilligers. Het was in de tijd dat de Tsjechen weer vrij waren en die kwamen dan ook met bussen vol naar Naarden. We waren met vier vrijwilligers in het museum, 's morgens twee en 's middags twee en hadden het vaak druk. Het was heel gezellig en er werd heel wat afgekletst. Het is fijn als er bezoekers komen waar ik mee kan praten en over Comenius kan vertellen. Ik heb een paar jaar op afroep gewerkt maar sinds ik alleen ben doe ik weer overal aan mee, o.a. als gastvrouw. Als verpleegkundige heb ik altijd een drukke baan gehad.

Ik moet er dus niet aan denken altijd maar thuis te zitten. Met mijn koor, bridgeclub en het museum heb ik een fijne invulling gevonden voor mijn vrije tijd.

. . . Jolanda Stierhout